

PROGRAM

- Názov podujatia: **Rébusy v práve** (celoslovenské podujatie)
- Miesto konania: **Justičná akadémia Slovenskej republiky, Suvorovova 5/C, 902 01 Pezinok**
- Dátum konania: **17. február 2020**
- Lektor: **prof. JUDr. Pavel Holländer, DrSc.** (externý člen pedagogického zboru Justičnej akadémie Slovenskej republiky)
- Názov projektu: **Rozvoj systému špecializovaného vzdelávania sudcov a justičných zamestnancov (kód projektu ITMS2014+: 314021M248)**

- Rébusy v právnom dokazovaní (dané dôkaznou núdzou, protirečeniami medzi dôkaznými zisteniami či spornou interpretáciou vykonaných dôkazov, dané tiež nejasnosťou chápania miery dokazovania).
- Rébusy pri interpretácii práva (hard cases, pravidlá prednosti pri protirečivých interpretačných záveroch, zlaté pravidlo riešenia konfliktnej interpretácie).
- Právno-historické rébusy (napr.: Z akého dôvodu na konci 11. a na začiatku 12. storočia vznikajú v severnom Taliansku a neskôr i v Paríži či Oxforde prvé univerzity? Prečo sa ich súčasťou stáva i výučba práva? A konečne, prečo je táto výučba zásadne ovplyvnená recepciou znovuobjaveného rímskeho práva? Nuž, a prečo, z akých dôvodov, vlastne došlo k jeho recepcii, k jeho opätovnému pestovaniu?).
- Právno-teoretické rébusy (napr.: Ako vlastne fungujú vzťahy medzi svetom bytia a svetom povinnovania, t.j. noriem? Možno normy, či povinnosti - či už v zákonodarstve alebo pri aplikácii práva - racionálne, logicky odvodiť z faktov alebo to tak nie je? Má právo dvojakú povahu, tj. pozostáva z pozitívneho i z prirodzeného práva, alebo je prirodzené právo len mýtus? Demokratická ústava je spoločenskou zmluvou zakotvujúcou dohodnutý rámec ľudskej slobody, konštitutívne hodnoty spoločnosti, sústavu verejných inštitúcií, ktorých účelom je chrániť slobodu i verejné statky, ako aj spôsob ich kreovania, zakladajúci ich legitimitu. Významní európski myslitelia (Hume, y Gasset) voči tejto koncepcii uvádzajú námietku fiktívnosti spoločenskej zmluvy zakladajúcu jej neplatnosť, námietku nesprávneho obrazu vzniku štátu spojeného s prirodzeným stavom a tým s násilím a strachom, námietku absencie mravného základu štátu, námietku nedobrovoľnosti uzavretia spoločenskej zmluvy, v dôsledku čoho je neslobodne uzavretá zmluva neplatná, ako aj námietku, podľa ktorej pôvodná zmluva nemôže zaväzovať ďalšie generácie, takže namiesto pôvodnej zmluvy musí nastupovať pravidelne opakovaná generačná spoločenská zmluva. Iným teoretickým rébusom je problém odôvodnenia ľudských práv: Dve storočia trvajúce hľadanie zdôvodnenia ľudských práv však nevedlo k všeobecne uspokojivým výsledkom. Významný, mimoriadne myšlienkovito vplyvný, škótsko-americký morálny a politický filozof Alasdair MacIntyre pripomína túto skutočnosť s neskrývanou drsnosťou: „Pravda je zrejma: žiadne (prirodzené a ľudské – pozn. P.H.) práva neexistujú a viera v nich je to isté ako viera v čarodejnice či jednorožcov... žiadny pokus o dobré zdôvodnenie *existencie* týchto práv neuspel. Filozofickí zástancovia prirodzených práv v 18. storočí na niektorých miestach vyhlasujú, že tvrdenia o tom, že ľudia tieto práva majú, sú samozrejmi pravdami. My však vieme, že nijaké samozrejme pravdy neexistujú. Morálni filozofi v 20. storočí sa niekedy dovoľávajú svojej a našej intuícii; ale jedna z vecí, ktorú by sme mali z histórie morálnej filozofie poznať, je, že ak morálny filozof použije slovo ‚intuícia‘, je to vždy signál, že s argumentáciou nie je niečo zásadné v poriadku. Deklarácia ľudských práv Spojených národov z roku 1948 sa veľmi striktnie drží zásady nijako nezdôvodňovať *akékoľvek* tvrdenie, čo sa potom stalo v Spojených národoch bežnou

praxou. A najnovší obhajca týchto práv Ronald Dworkin pripúšťa, že ich existenciu nemožno preukázať, k čomu však dodáva, že zo skutočnosti, že nejaké tvrdenie nemožno preukázať, nevyplýva, že nie je pravdivé. To je síce pravda, ale možno to rovnako dobre použiť na obranu tvrdenia o existencii jednorozcov či čarodejníc. Prirodzené či ľudské práva sú teda fikciou.“ Nuž, ako je to vlastne s odôvodnením ľudských práv?).

- Právno-etické rébusy (napr.: výhrada svedomia, rozpor medzi všeobecnou spravodlivosťou obsiahnutou v zákone a individuálnou spravodlivosťou jedinečného prípadu: aplikácia moderačného oprávnenia v správnom práve, materiálneho korektívu v trestnom práve; dôvody vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí pre pomer k veci alebo k účastníkom konania a ich právnym zástupcom, rozpor medzi morálnym presvedčením sudcu a platným pozitívnym právom).

Dátum: 17.02.2020 (pondelok)

08.30 – 09.00 hod.	registrácia účastníkov
09.00 – 10.00 hod.	odborný výklad / prezentácia
10.00 – 10.15 hod.	prestávka
10.15 – 11.45 hod.	odborný výklad / prezentácia
11.45 – 13.00 hod.	prestávka
13.00 – 14.00 hod.	odborný výklad / prezentácia
14.00 – 14.15 hod.	prestávka
14.15 – 15.15 hod.	odborný výklad / prezentácia
15.15 hod.	záver vzdelávacieho podujatia